

เตาเผาถ่าน 'หนองโพรง' อีกหนึ่งนวัตกรรมประหยัดพลังงาน

ทุกวันนี้เรายอมเสียเงินจำนวนมากเพื่อซื้อความสะดวกสบาย เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในชีวิตประจำวัน และมีแนวโน้มจะต้องจ่ายสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนหลายคนเริ่มมีสติ และจุกคิดได้ว่ารายจ่ายเหล่านี้มากกว่าครึ่งของรายจ่ายทั้งหมด

นายสุรชัย จำจด วิทยากรตัวคุณ รุ่น แรก ของ ต.หนองโพรง อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี เล่าว่า ในช่วงปี 2550 ทางกระทรวงพลังงาน พลังงานจังหวัด และ อบต.หนองโพรง ได้ร่วมกันสำรวจข้อมูลการใช้พลังงานในเขตตำบลหนองโพรง พบว่าอยู่ในเกณฑ์สูงมากเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จึงมาคิดกันว่าน่าจะหาทางออกเพื่อการประหยัด ทั้งทางตรงและการใช้พลังงานทดแทน เช่น ใช้ไม้ฟืน หรือถ่าน แทนแก๊ส หุงต้มและไฟฟ้า ใช้หลอดตะเกียบแทนหลอดธรรมดา เป็นต้น

การที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิตแห่งความสะดวกสบาย ให้กลับไปใช้ชีวิตแบบพอเพียงอาจเป็นเรื่องยุ่งยาก

“ในฐานะที่ได้รับการอบรมด้านพลังงานรุ่นแรก จึงพยายามทำตัวให้เป็นตัวอย่าง ลงทุนเผาถ่านด้วยเตาเผา 200 ลิตร ซึ่งการเผาแต่ละครั้งต้องใช้เวลาประมาณ 6 ชั่วโมง ทำให้ชาวบ้านเกิดคำถามว่าเผาแบบนี้ เมื่อไหร่จะได้ถ่าน แต่พอเผาเสร็จก็นำออกมาวางไว้ข้างทางให้ชาวบ้านที่เดินไปมาได้เห็นว่ากิ่งไม้เล็ก ๆ ก็นำมาเผาให้ออกมาเป็นแท่งถ่านได้ และยังสามารถหาถ่านในท้องถิ่นได้อย่างง่ายดายโดยไม่ต้องรอคอยให้ร้านยกถังเข้ามาเปลี่ยนให้เหมือนแก๊ส ถ่านประหยัดเงินได้หลายร้อยบาทในแต่ละเดือน ชาวบ้านจึงเริ่มทดลองนำถ่านไปใช้ ประหยัดเงินค่าแก๊สได้มาก และเริ่มพูดคุยกันเรื่องนี้กันมากขึ้น” นายสุรชัย อธิบายถึงความเป็นมา

ผลพลอยได้จากการหันกลับมาใช้ถ่านแทนแก๊สหุงต้ม คือความสะดวกและเรียบร้อยของหมู่บ้าน ใครเห็นกิ่งไม้ ต้นมัน สำปะหลังที่วางเกะกะก็จะเก็บมาเผาถ่านกลายเป็นอาชีพเสริม ทำให้ทุกวันนี้บางครั้งเรือนไม้ได้เติมแก๊สหุงต้มมาครั้งปีแล้ว และถ้ามีเหลือก็จะขายให้กับโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ หรือร้านบั้งตามตลาด

นายสุรชัย ยังบอกด้วยว่า ทุกวันนี้เกิดอาชีพใหม่ คือผลิตเตาเผาถ่านขาย ตอนแรกก็ทำทดลองใช้ภายในตำบล แต่ตอนหลังชุมชนใกล้เคียงและจังหวัดอื่น ๆ สนใจ จึงทำส่งขายในราคาเตาละ 2,000 บาท เมื่อหักต้นทุนและค่าใช้จ่ายแล้วก็มีกำไรลูกละ 300 บาท ทำให้มีรายได้จากการขายเตาแล้วเกือบ 2 แสนบาท และเฉพาะภายในตำบลหนองโพรง ชาวบ้านมีเตาเป็นของตนเอง 300-400 ลูก โดยในการผลิต จะรวบรวมคนในหมู่บ้านที่มีฝีมือในการอ้อเหล็กมาทำสร้างรายได้วันละ 300-400 บาทต่อคน นอกจากนี้ยังมีเด็กนักเรียนมาช่วยทำได้เงินเป็นค่าเล่าเรียนและค่าขนมอีกด้วย

ในส่วนของกลุ่มแม่บ้านก็ได้มีการต่อยอดทำเตาเผาไปใช้ในกิจกรรมอื่น เช่น เผาข้าวหลาม ทำขนมหม้อแกง ไก่อบ จนได้รับรางวัลสุดยอดนวัตกรรม เวที 80 ชุมชน เมื่อปี 2550 ที่ผ่านมา

นายสุรชัย กล่าวว่า ปัจจุบันมีการขยายแกนนำไป 2 รุ่น ครบทุกหมู่บ้านแล้ว จำนวนประมาณ 64 คน จากเริ่มแรกที่มีแค่ 2 คน และในการเผยแพร่ ความรู้ทุกวันนี้ จะมีแบบบันทึก ว่าในแต่ละชนิดใช้เวลาเผาเท่าไร ทั้งไม้สะเดา ไม้มะม่วง กะลามะพร้าว และแต่ละคนต่างก็พัฒนาฝีมือของตัวเองทำให้คนในหมู่บ้านเกิดความตื่นตัวอยู่เสมอ

และเพื่อเป็นการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง ทาง อบต. ยังได้ทำโครงการประหยัดพลังงาน โดยให้แต่ละบ้านแข่งขันกันเรื่องประหยัดและใช้พลังงานทดแทน และนำมาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่ลดลง และประกาศเป็น **“บ้านนี้เศรษฐกิจพอเพียง”** เพื่อปลุกจิตสำนึกให้เขาเกิดความภาคภูมิใจ

ด้าน นางสาวธนิษานต์ ราษฎร์นุญ เจ้าหน้าที่นโยบายและแผน อบต.หนองโพรง กล่าวว่า ในปี 2551 อบต.มีงบประมาณ 65,000 บาท เพื่อทำถังหมักชีวภาพ และรณรงค์เรื่องการประหยัดไฟฟ้าในครัวเรือน ซึ่งจะมีการดึงเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ โดยเลือกโรงเรียนนาร่อง 2 แห่ง จาก 8 แห่ง มาเรียนรู้เรื่องถังหมักชีวภาพ ที่ใช้เศษอาหารจากโครงการอาหารกลางวัน

“การปลุกจิตสำนึกเด็กจะง่ายกว่าผู้ใหญ่ เราจะซึมซับความรู้ได้อย่างรวดเร็วและสนุกสนาน เช่น เมื่อสอนให้ทำถ่านอัดแท่ง เด็ก ๆ ก็จะอัดด้วยมืออย่างขมิ้นขมิ้น สอนให้รู้คุณค่าของการประหยัดไฟ เมื่อกลับไปบ้านเขาก็นำไปใช้ บางทีถามพ่อด้วยว่าทำไมเปิดน้ำเปิดไฟทิ้งไว้ ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกตัวและค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมตามไปด้วย” ธนิษานต์ อธิบาย

ที่เป็นเพียง 1 ตัวอย่างในโครงการ 80 พลังงานชุมชนของ กระทรวงพลังงาน ที่จังหวัดจะเข้าไปจับมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนนาร่องในแต่ละพื้นที่ เพื่อจุดประกายให้ชาวบ้านรู้จักการอนุรักษ์พลังงาน และเลือกใช้พลังงานทดแทนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพึ่งพาลำแข้งของตนเองอย่างยั่งยืน.

นภาพร พานิชชาติ

ทีมเดลินิวส์ 38

y_38@dailynews.co.th